

інноваційної безпеки Україна навіть не наближається до мінімального потрібного рівня. Це спричинено низьким держфінансуванням наукової діяльності [2]. У період з 2011 по 2015 роки фінансування за рахунок державного бюджету коливалося в межах 34,47–44,6 % від загальної суми, тобто держава не покриває навіть половину витрат [3].

Варто зазначити, що саме інноваційна складова є рушійною, оскільки вона є приналежною до кожної складової економічної безпеки. Інвестори охоче інвестують в інноваційні проекти, також світова економіка робить акцент на ринку інновацій, становлення якого в Україні відбувається зі значними перешкодами. В сучасних умовах розвитку економік країн світу економічна безпека все більше залежить від розвитку інноваційної сфери, яка проникає в усі сфери національної економіки, тим самим спонукає їх до модернізації та переходу до інноваційних моделей розвитку.

Список використаних джерел:

1. Арменский А. Е. Информационная и экономическая безопасность государства : учебно-методическое пособие для государственных служащих / А. Е. Арменский, В. С. Гусев, А. Е. Петров. – М. : Мобиле, 2003. – 153 с.
2. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / А. І. Сухоруков, С. Л. Воробйов, Т. П. Крупельницька; за ред. академіка НАН України С.І. Пирожкова – К., ШПМБ, 2003. – 42 с.
3. Офіційна веб-сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Д. е. н. Грабчук О. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ

ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Специфіка внутрішнього середовища української економіки характеризується існуванням значної кількості системних ризиків та загроз, нестабільністю параметрів розвитку, згортанням товарних ринків як за внутрішнім, так і за зовнішнім споживанням, іншими деструктивними факторами. Тому більшість підприємств

України нині підлягають значно більшій кількості фінансових ризиків, ніж у попередні періоди. Нестабільність фінансових результатів їх діяльності визначає обмеженість спроможності захисту від ризиків. Умови невизначеності та ризику визначають необхідність трансформації функціонування систем фінансового управління підприємством з посиленням ефективності управління фінансовими ризиками. Саме управління ризиком є однією з функцій управління [3, с. 10] і як таке має власне функціональне навантаження. Функції управління ризиками можна розглядати через призму загальних функцій управління (планування, організації, мотивації, контроль, регулювання) або через призму специфікацій форм захисту від ризиків (стабілізації, адаптації та захисту). Всі три базові функції управління ризиком підприємства (стабілізації, адаптації та захисту) можуть реалізовуватись обмежено, що пов'язано з певними недоліками їх максимально повної реалізації:

– стабілізація передбачає забезпечення такого функціонування підприємства, за якого незначні чи/ та короточасні зміни умов його роботи не призведуть до реалізації фінансових ризиків. За умови повноцінного виконання стабілізаційної функції підприємство не несе прямих додаткових витрат чи збитків. Забезпечення стабілізації відбувається переважно за рахунок раціональної специфічної організації роботи підприємства чи його взаємодій з контрагентами таким чином, що фінансові параметри його діяльності не піддаються суттєвим коливанням та мають значний запас міцності. Недоліком максимально повної реалізації стабілізаційної функції в управлінні фінансовими ризиками є зростання вартості управління підприємством, стандартизація його підпроцесів (що обумовлює зменшення гнучкості) та зменшення ефективності обороту;

– адаптація передбачає гнучке та швидке реагування на зміни у функціонуванні підприємства чи/ та реалізацію зовнішніх небезпек та загроз таким чином, що можлива виникнення фінансових ризиків є критичним для підприємства. Забезпечення максимально повної реалізації адаптивної функції в управлінні ризиками визначає необхідність набуття гнучкої організаційної структури управління, постійного моніторингу реалізації ризиків та загроз та вільних фінансових ресурсів в оперативному управлінні, які стануть джерелом фінансування

анти ризикових заходів. Таким чином, адаптація підприємства до умов невизначеності та ризику зовсім не ставить передумовою його стабільне функціонування (хоча і не заперечує його) та обумовлює потребу у забезпеченні значної фінансової ефективності операційної діяльності;

– захист передбачає можливість організаційної чи/ та фінансової протидії наслідкам реалізації значних фінансових ризиків, виникнення яких загрожує самому існуванню підприємства. Можливості здійснення захисних заходів обмежені навіть у самих потужних підприємств у зв'язку із їх високою вартістю та, як правило, тривалим часом здійснення. Однак системні небезпеки та загрози у сучасних українських реаліях реалізуються досить часто, тому забезпечення реалізації функції захисту є однією з найбільш значущих умов ефективного фінансового менеджменту підприємства. Реалізація функції захисту в управлінні фінансовими ризиками визначається надструктурними взаємодіями підприємств та вагомими інвестиціями у свої стратегічні переваги.

Спектр принципів управління ризиком є досить широким. Окремі науковці серед таких принципів управління ризиком вирізняють: принцип максимальності виграшу; принцип оптимальної імовірності результату; принцип оптимального співвідношення виграшу та величини ризику; принцип оптимального коливання результату; принцип мінімізації спектру можливих ризиків; принцип адекватності реакції; принцип прийняття [2, с. 223]; що відповідає розумінню процесу управління ризиками як певної гри. Або наводять також принципи масштабності (максимізації); мінімізації; адекватної реакції; розумного прийняття [1, с. 74], зміст яких є дотичним до наведених вище принципів, хоча формально і не співпадає з ним.

Однак, функціональне навантаження управління фінансовими ризиками дає підстави виокремити такі його основні принципи:

– інформативність або здатність своєчасно та максимально повно оцінити можливість виникнення ризиків (якісно та кількісно) за умови мінімізації суб'єктивізму в інтерпретації оцінок;

– адекватність або здатність розробити, обґрунтувати та реалізувати заходи із зменшення обсягу ризиків та загроз, які можуть виникнути (вже виникли) відповідно до їх дійсної значущості для підприємства;

– своєчасність або здатність узгоджувати впровадження заходів з управління ризиками таким чином, щоб одночасно досягти максимального ефекту та не сформувати додаткових дисбалансів у інших сферах фінансового управління;

– гнучкість або здатність системи управління змінюватись відповідно до поточних потреб в управлінні ризиками, сукупності зовнішніх ризиків та загроз, економічної кон'юнктури;

– економічність або здатність здійснювати заходи щодо управління фінансовими ризиками за найменших можливих витрат;

– результативність або здатність досягти найбільш можливого зниження рівня ризику;

– системність або здатність охопити обмеженою сукупністю заходів з управління ризиками їх максимально можливу кількість.

Таким чином, функціональне навантаження управління фінансовими ризиками на підприємстві є широким, а об'єкт управління – досить різноманітним. В умовах нестабільності зовнішнього економічного середовища та присутності значної кількості системних ризиків та загроз, реалізація всіх функцій з управління фінансовими ризиками для підприємства не є можливою. У кожному окремому випадку спектр функцій з управління ризиками обмежується, виходячи із системи стратегічних цілей у діяльності підприємства та його фінансової спроможності.

Список використаних джерел:

1. Мостецька Т. Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т. Л. Мостецька, Н. С. Скопенко // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. праць. Серія «Економічні науки». – 2010. – Вип. 3 (7). – С. 72–80.
2. Семенова К. Д. Організація системи управління ризиками на підприємстві / К. Д. Семенова, К. І. Тарасова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – 2015. – Вип. 3. – № 58. – С. 221–227.
3. Цвігун Т. В. Механізм управління ризиками в системі управління підприємством / Т. В. Цвігун // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – Вип. 2. – С. 9–13.